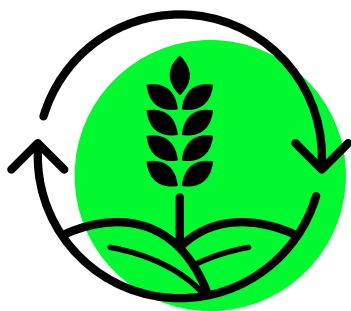
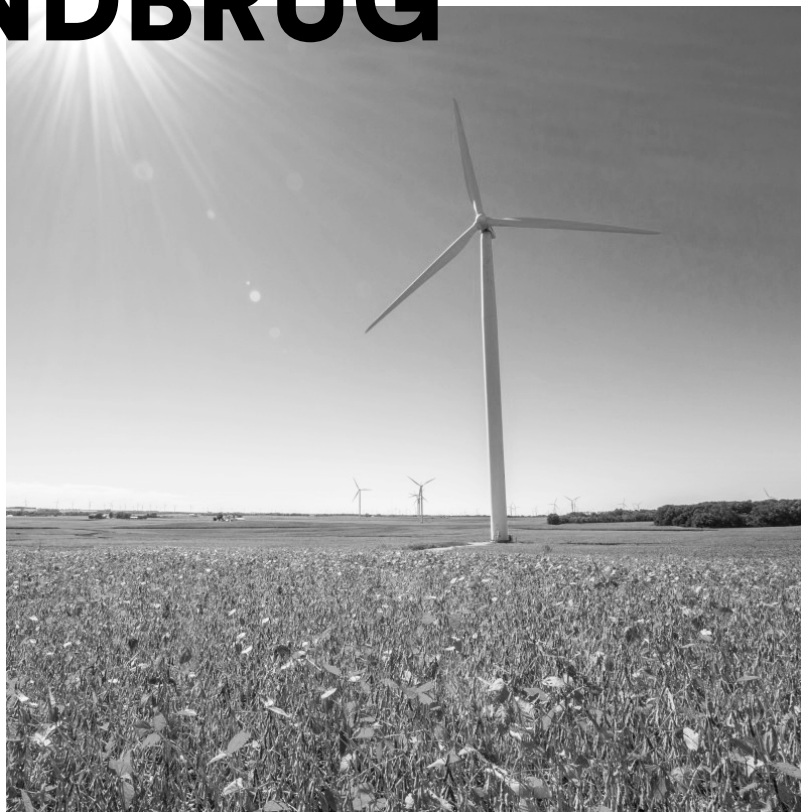

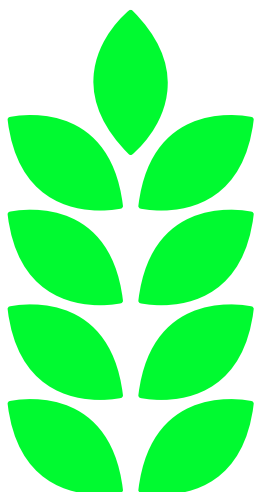

BÆREDYGTIGT LANDBRUG

INDHOLDSFORTEGNELSE

BÆREDYGTIGT LANDBRUG	1
LANDBRUGETS TRE KRISER	2
1. ET MILJØMÆSSIGT BÆREDYGTIGT LANDBRUG	3-8
2. ET SOCIALT BÆREDYGTIGT LANDBRUG	9-10
3. ET ØKONOMISK BÆREDYGTIGT LANDBRUG	11-12
4. DET INNOVATIVE LANDBRUG	13-14
5. STØT BÆREDYGTIGT LANDBRUG	15-16
6. PROCESBESKRIVELSE – SÅDAN ER POLITIKKEN BLEVET TIL	17

BÆREDYGTIGT LANDBRUG

Nogle ting har vi alle sammen til fælles: Vi spiser mad, vi drikker vand, og vi indånder den luft, der omgiver os. Mad, vand og luft er livsnødvendigheder for alle mennesker, men også kilder til nydelse, sundhed og velvære – eller det modsatte, hvis vi spiser noget usundt, eller hvis vandet, vi drikker, eller luften, vi indånder, er forurenede.

Netop derfor er vores landbrug så vigtigt. Fra landbrugsjorden henter vi nemlig mange af de fødevarer, vi alle er afhængige af. Og fordi produktionen finder sted i det åbne land – ude i naturen, oven på jorden og tæt på vores drikkevandsreserver – betyder det noget, hvordan vi dyrker jorden og producerer de fødevarer, som ender i køledisken og hjemme på tallerkenen.

Heldigvis kan vi i fællesskab sørge for, at vores fødevarer er rene og bæredygtigt produceret. Både som borgere, som landmænd og som politikere træffer vi løbende valg og beslutninger, der har betydning for vores liv og de generationer, der kommer efter os. Når vi putter noget i indkøbskurven, er vi forbrugere, som flytter markedsandele og skaber efterspørgsel. Når vi dyrker jorden på en bestemt måde, er vi producenter, som låner af den natur, vi alle er forbundet med. Og når vi vedtager love, er vi magthavere, der er med til at definere, hvilket samfund og hvilken planet vi giver videre til vores børn og børnebørn.

For Alternativet er det afgørende, at vi både individuelt og i fællesskab tager ansvar for at skabe et landbrug, som er i balance i stedet for i konkurrence med dyr, klima, miljø og natur. Det er en central del af vores vision for det næste Danmark, at fødevareproduktionen skal gøres mere bæredygtig. Vi skal sikre, at den mad, der serveres i vores offentlige institutioner – fx børnehaver, skoler og plejehjem – er sund og fri af sprøjtegifte. Og vi skal styrke omlægningen til økologi, udfase brug af pesticider og fossile brændsler samtidig med, at vi hjælper landbruget ud af sin økonomiske krise.

Alt det og meget mere kommer vi ind på i dette udspil "Bæredygtigt Landbrug" – et udspil, der tager afsæt i visionen om, at fødevareproduktionen i Danmark skal være 100 pct. økologisk i 2040, og at fremtidens landbrug både skal være socialt, økonomisk og miljømæssigt bæredygtigt. Vi glæder os til at diskutere forslagene med alle jer, der har lyst.

Kærlig hilsen Alternativet

LANDBRUGETS TRE KRISER

Et bæredygtigt landbrug kræver både visioner og mod til at tage fat om de udfordringer, som landbruget står over for på kort og lang sigt. I den forbindelse må mindst tre kriser adresseres: Den økonomiske krise, den sociale krise og den miljømæssige krise.

DEN ØKONOMISKE KRISE

Dansk landbrug har i dag en samlet gæld på 380 milliarder kroner. Læg dertil, at 14 pct. af alle danske landmænd er kriseramte, og at ca. 10 pct. af disse er direkte konkurstruede. Der tegner sig et særdeles kritisk billede af den økonomiske situation i dansk landbrug.

Det er med andre ord ikke miljøregler, der tynger landbruget, men derimod den enorme gæld. Spørgsmålet er, hvad der skal til for at skabe en vej ud af krisen – og om økonomiske incitamenter, bedre lånevilkår og innovative tiltag kan være en del af løsningen?

DEN SOCIALE KRISE

Beskæftigelsen i landbruget er faldende, og det samlede landbrugsareal er havnet på færre hænder. Øget global konkurrence presser landmændene til konstant at skulle øge produktiviteten, hvis de vil overleve. Og samtidig har nye generationer af landmænd ofte svært ved at finde indpas i erhvervet, fordi banker og kreditforeningerne ikke tør yde de fornødne lån til de unge landmænd.

Spørgsmålet er, om det er muligt at styrke den sociale bæredygtighed i landbruget – fx ved at fordele landbrugsjorden ud på flere hænder, styrke uddannelserne og tænke i nye typer ejerforhold?

DEN MILJØMÆSSIGE KRISE

Natur, miljø og klima har betalt en høj pris for mange års intensive landbrug. Brug af pesticider og kemisk gødning har ødelagt meget af jorden og truer vores natur, miljø og drikkevand. Som samfund står vi over for en betragtelig fosfor-udfordring, hvor vi skal håndtere fosforbalancen lokalt og globalt med recirkulering af næringsstoffer, hvis vi vil producere fødevarer i fremtiden. Overproduktion af svin og kvæg har medført overgødsning og øget klimabelastningen, ligesom problemerne med bl.a. MRSA og kobber- og zinkforurening skal tages alvorligt.

Spørgsmålet er, hvordan man kan indrette fremtidens landbrug, så vi passer på naturen og sikrer, at vores fødevarer er rene og fri af sprøjtegifte? Hvordan skaber vi rent faktisk et bæredygtigt landbrug, der bidrager til, at den luft, den jord, det vand og de fødevarer, som vi og vores børn og børnebørn er direkte afhængige af, i fremtiden er sunde og rene?

1. ET MILJØMÆSSIGT BÆREDYGTIGT LANDBRUG

En del af svaret på landbrugets tredobbelte krise skal findes i spændingsfeltet mellem omlægning til 100 pct. økologi og udvikling af en mere klimavenlig produktion. Sprøjtegifte og kunstgødning skal udfases, og hensynet til klima, miljø, natur og sundhed skal fremmes. Ligeledes bør barriererne for omlægning til økologi minimeres, og håndteringen af næringsstoffer forbedres, mens udledningen af drivhusgasser i landbruget skal reduceres markant.

Omlægning til 100 pct. økologi er en central vision for Alternativet. Derfor vil vi arbejde for, at økologibegrebet løbende videreudvikles. For eksempel skal fremtidens økologi i endnu højere grad bidrage til at løse problemer inden for fødevareproduktionen, bl.a. i forhold til manglende recirkulation, næringsstofstab, tab af biodiversitet, brug af kemikalier og for højt medicinforbrug i husdyrproduktionen.

For Alternativet starter opbygningen af en god og levende landbrugsjord, der kan brødføde både os og fremtidige generationer, med et fravalg af kemiske og miljøfremmede stoffer – stoffer, der som udgangspunkt er designet til at slå ihjel. I stedet skal vi vende os mod en mere økologiske tilgang, hvor vi værner om det biologiske liv i landbrugsjorden, passer på vandmiljøerne og drikkevandet og reducerer klimabelastningen.

FORSLAG 1: INDIVIDUELLE KLIMAREGNSKABER

Ifølge Klimarådet er det umuligt at opnå en omkostningseffektiv regulering, så længe man udelukkende opgør drivhusgasudledningerne for landbruget som helhed¹. Alternativet foreslår derfor, at der oprettes individuelle klimaregnskaber for det enkelte landbrug, så drivhusgasudledningen fremover opgøres på bedriftsniveau – og som samtidig kan gøre det lettere for den enkelte landmand at gøre produktionen mere klimavenlig².

De individuelle klimaregnskaber bør indføres gradvist, startende med de største, som i dag er underlagt en miljøgodkendelse. Disse skal levere en årlig klimagasopgørelse samt en handlingsplan for reduktion af klimagasemissioner. For at opnå den største klimamæssige effekt, skal alle landmændene desuden tilbydes klimarådgivning fra faglige eksperter, som kan hjælpe med at udpege klimamæssige forbedringsmuligheder³. Lignende indsatser kendes allerede fra store dele af dansk erhvervsliv, men bør i vores optik også tilbydes danske landmænd. Efter en kort årrække bør ordningen evalueres og implementeres for resten af landbrugene i Danmark.

FORSLAG 2: KLIMABELASTNINGEN SKAL PRISSÆTTES

De klima- og miljømæssige omkostninger ved produktionen af fødevarer bør i højere grad afspejles af prisen på de landbrugsprodukter, som forbrugeren køber. Første skridt er at indføre Alternativets forslag om afgift på oksekød, men senere vil vi også have indført et generelt omstillingsbidrag på fødevarer med høj klimapåvirkning. Kort sagt vil vi indregne den pris, som vores natur, miljø og klima betaler, i de produkter, som forbrugeren køber.

¹ "Effektive veje til drivhusgasreduktion i landbruget – Forslag til klimaregnskab for den enkelte landbrugsbedrift", side 3, Klimarådet, december 2016 ² Se Klimarådets vismand Peter Birch Sørensen forslag om klimaopgørelse på bedriftsniveau her: <http://landbrugsavisen.dk/klimaregnskab-fra-landmprocentC3procentA6ndene-kan-gprocentB8re-grprocentC3procentB8n-omstilling-billigere> ³ Som det fx tilbydes på mejerier i dag

LANDBRUGET OG KLIMABELASTNING

Udledninger fra landbruget kan ifølge Klimarådet deles op i:

- Metan fra dyrenes fordøjelse
- Metan fra gylle- og gødningshåndtering
- Lattergas fra gylle- og gødningshåndtering
- Lattergas fra omsætning af kvælstof i landbrugsjorden
- CO₂ fra kalkning mv.
- CO₂ fra fossile brændsler
- CO₂ fra arealanvendelsen

Dansk landbrug har en stor produktion af dyr og produkter, der stammer fra især en stor malkekvægsproduktion og et stort antal svin. En stor del af landbrugsarealet – mere end 80 pct. – bruges til at producere dyrefoder.

Kvægdriften står ifølge Klimarådet for over halvdelen af landbrugets drivhusgasudledning, og svineproduktionen står for over en tredjedel. Danmark er det land i verden, som producerer flest kilo kød pr. indbygger (360 kg/person/år ifølge FAOSTAT)

Produktionen af kvæg og foder til kvæg står for 52 pct. af landbrugets drivhusgasudledning, men skaber kun 30 pct. af landbrugets produktionsværdi og 28 pct. af landbrugets beskæftigelse.

Kilde: "Effektive veje til drivhusgasreduktion i landbruget", Klimarådet, december 2016

FORSLAG 3: STYRKET FORSKNINGSINDSAT

Alternativet foreslår en ny flerårig finansiering af forskningsindsatsen i økologisk fødevareproduktion, der har fokus på at videreudvikle ressourceeffektivitet og recirkulering af næringsstoffer – og som samtidig styrker økologiens bidrag til samfundet inden for dyrevelfærd, miljø, natur, klima og liv på landet.

FORSLAG 4: SKRAPPERE KRAV TIL ØKOLOGIMÆRKET

Økologibegrebet skal videreudvikles og gøres endnu mere klima-, natur- og miljømæssigt bæredygtigt. Regelsættet, som understøtter økologimærket, skal løbende opdateres og forbedres. Konkret foreslår Alternativet en videreudvikling og skærpelse af økologikravene, som bygger oven på den eksisterende statskontrollerede økologi-mærkningsordning, der nyder stor tillid og opbakning fra forbrugere og producenter.

FORSLAG 5: KLIMAKRAV I ØKOLOGILOVGIVNINGEN

Økologisk Landsforening har gennemført en landsdækkende undersøgelse af danskernes forventninger til, hvordan økologien bør udvikle sig. Alternativet vil støtte udviklingen af økologikriterierne, så forslagene om stærkere klimakrav og andre miljøkrav bliver gennemført.

Regelsættet for økologisk jordbrug skal løbende revideres for at sikre langsigtet bæredygtighed. Alternativet foreslår, at der indføres nye klimakrav i økologilovgivningen, som kan sikre kulstofbinding i de økologiske sædskeer.

FORSLAG 6: MINIMUM 90 PCT. ØKOLOGISK FØDEVAREINDKØB I DET OFFENTLIGE

Den mad, der serveres i de offentlige institutioner – fx i vores børnehaver, skoler, sygehuse og plejehjem – bør være fri for sprøjtegifte. Alternativet foreslår derfor, at mindst 90 pct. af det offentlige fødevarerindkøb skal være økologisk. I den forbindelse kan man med fordel tage udgangspunkt i kategoriseringen under det økologiske spisemærke, hvilket betyder, at de offentlige køkkener skal leve op til kravene for guldmærket, som svarer til minimum 90 pct. økologi.

FORSLAG 7: BÆREDYGTIG KLIMAAFGIFT PÅ OKSEKØD

I gennemsnit spiser hver dansker ca. 27,7 kg okse- og kalvekød om året. Det belaster både lokalmiljøet og klimaet, da hvert kilo oksekød udleder, hvad der svarer til 19,4 kg CO₂. Alternativet vil – som bl.a. Etisk Råd foreslår – indføre en afgift på okse- og kalvekød på 17 kr. pr. kg, hvilket svarer til en pris på 88 ører pr. kg CO₂. Samtidig vil vi sænke momsen på frugt og grønt, så incitamentet til at vælge lokale og økologiske varer bliver større.

ØKOLOGI KAN BRØDFØRE VERDEN

Nogle studier viser, at udbyttet i økologi er mellem 10-20 pct. lavere end i det konventionelle. Verden står dog ikke med et problem i forhold til mængden af mad, der produceres, men snarere i forhold til fordelingen af den. Faktisk kan man sagtens brødføde hele verden med økologi, hvis landbruget og fødevarerforsyningen indrettes klogere og mere bæredygtigt, eksempelvis ved at producere flere vegetabiliske fødevarer i stedet for animalske.

Ifølge FN producerede vi i 2009 allerede nok mad til de 10 mia. mennesker, vi forventer bor på kloden i 2050. FN fastslår, at vi i dag sagtens kan brødføde op mod 14 mia. mennesker, hvis vi kommer det enorme madspild til livs (ca. 30-40 pct. på globalt plan).

FORSLAG 8: FREMME AF BIOGAS

Bioforgasning er en proces, hvor gylle og grønt affald omsættes til biogas og jordforbedringsmiddel. Biogas kan bl.a. bruges i transporten og distribueres i det eksisterende naturgasnet, hvor det kan erstatte fossil energi, mens jordforbedringsmidlet udgør en god kilde til næringsstoffer i jordbrug. Af samme grund kan biogas betragtes som en vigtig brik i omstillingen til cirkulær økonomi.

Alternativet vil arbejde for, at der sker en fortsat udbygning med større, fælles biogasanlæg. Disse anlæg skal håndtere såvel gylle fra landbruget som grønt affald fra både industri og husholdninger. Her og nu foreslår vi, at støtten til etablering af biogasanlæg målrettes de fælles anlæg og kun gradvist afvikles, samt at man sænker afgiften på biogas i transport fra 296 øre til 267 øre.

FORSLAG 9: FLERE PENGE TIL FORSKNING I GRØN BIOMASSE

Alternativet ønsker at afsætte yderligere 50 millioner kroner til forskning i grøn biomasse, der har potentiale til at løse nogle af de problemer, der eksisterer i landbruget i dag. Eksempelvis har kløvergræs i forarbejdet form potentiale til at erstatte import af soja, ligesom det kan bruges til at producere energi og gødning, sikre reduktion af udvaskning af kvælstof og fosfor samt bidrage til reduktion af klimabelastningen, fordi markerne lagrer kulstof i jorden.

FORSLAG 10: STOP IMPORT AF FODER OG KUNSTGØDNING

Dansk landbrug skal være selvforsynende med foder, da vores høje import til husdyrhold er meget klima- og naturbelastende. Dette kræver dog, at den samlede husdyrproduktion i Danmark sænkes, og at der udvikles nye metoder til dyrkning af proteinholdigt foder. Konkret foreslår Alternativet, at husdyrproduktionen bliver baseret på dansk produceret foder ved et erstatte sojaimport med ekstraktion af proteinfoder fra kløver, græs og andre flerårige afgrøder i Danmark.

HJEMMEDYRKET PROTEINFODER

Dansk landbrug er i dag afhængigt af store mængder importeret proteinfoder. Derfor vil det øge landbrugets bæredygtighed, hvis proteinfoderet i højere grad produceres lokalt og på en miljø- og naturvenlig måde. Det kan sikres på flere måder, fx gennem dyrkning af hestebønner og udvinding af protein fra kløvergræs eller muslingemel fra lineproduktion i de kystnære farvande.

FORSLAG 11: HÆV AFGIFTER PÅ PESTICIDER

Alternativet ønsker at udfase brugen af sprøjtegifte i dansk landbrug. Vi foreslår derfor, at der udarbejdes en analyse af brugen af godkendte midler i Danmark. På grundlag af denne vil Alternativet hæve afgifterne for de midler, der forurener og skader vores natur, miljø og drikkevand mest. Samtidig er vi åbne for at lægge afgift på fødevarer, der er fremstillet med brug af pesticider og herbicider, så man ikke kun pålægger afgiften i produktionsfasen, men også gør økologiske varer prisattraktive for forbrugerne.

FORSLAG 11A: UDFAS GLYPHOSAT

Glyphosat spiller en særlig rolle, fordi det er et aktivstof i en lang række af de produkter, der benyttes allermest i landbruget i dag. Brugen af glyphosat er til debat i EU, og senest er der i december 2017 givet fortsat tilladelse til yderligere fem års brug af stoffet. Alternativet vil arbejde for, at glyphosat udfases hurtigst muligt fra udløbet af denne tilladelse i december 2022.

FORSLAG 11B: STOP NEONICOTIONIDER

En række nye aktivstoffer i sprøjtemidler er på vej ind til en række anvendelser, nemlig neonicotionider, som desværre har vist sig at medføre væsentlige risici i forhold til bier og andre bestøvere. Alternativet vil arbejde for at indføre et øjeblikkeligt forbud af denne gruppe stoffer, fordi det har uoverskuelige konsekvenser, hvis naturens bestøvere går væsentligt ned i bestand.

FORSLAG 12: FORBUD MOD MILJØFREMMEDE MIDLER TIL TVANGSMODNING

Vi foreslår et totalforbud mod brug af miljøfremmede midler til tvangsmodning, der skal træde i kraft senest i år 2020.

FORSLAG 13: NEDBRING BRUG AF ZINK, KOBBER OG ANTIBIOTIKA I SVINEPRODUKTION

EU vedtog i 2017, at medicinsk zink skal udfases til smågrise, hvor den største og mest kritiske anvendelse af zink og kobber finder sted. Det bliver dog en udfordring at udfase zink uden samtidig at øge forbruget af antibiotika – og begge øger som bekendt risikoen for udvikling af antibiotikaresistens. Alternativet foreslår derfor, at Danmark øger fravænningsperioden for smågrise fra de 3-4 uger i dag til i første omgang 7-10 uger, for at skabe den fornødne reduktion i både zink og antibiotika.

FORSLAG 14: UDFASNING AF FOSSILE BRÆNDSLER

Alternativets vision er, at landbrugsproduktionen er fossilfri inden 2030. Vi ønsker en fuldstændig udfasning af fossile brændsler til maskiner, køleanlæg mv. Derfor foreslår vi en fjernelse af fossile sær-subsidier til landbruget, herunder afgiftsreduktionen på diesel, som resulterer i, at landbrugets skattebidrag i forbindelse med CO₂-afgiften reelt er reduceret væsentligt. Derudover vil vi understøtte overgangen fra diesel- og benzindrevne landbrugsmaskiner til elbaserede maskiner. Til denne omstilling er der både behov for forskningsmidler samt reducerede afgifter på eldrevne teknologier, som går hånd i hånd med øgede afgifter på diesel i omstillingen.

FORSLAG 15: UDTAGNING AF LAVBUNDSJORDE

Landmænd skal påbydes udtagning af kulstofrige lavbundsjord fra intensiv drift. Den nuværende lavbundsordning bygger på frivillighed, hvilket skal ændres for de mest sårbare arealer, som er placeret tæt ved søer, vandløb og beskyttede områder. Årsagen er, at udtagning af lavbundsjord er blandt de mest omkostningseffektive tiltag til at reducere udledningen af drivhusgasser fra landbruget og omlægge kulstofrig lavbundsjord (organogene jorder) fra omdrift til permanent græs med naturlig hydrologi.

UHENSIGTSMÆSSIG LAVBUNDSORDNING

Det er i den eksisterende lavbundsordning et krav, at minimum 75 procent af projektarealet skal være C12 (tørvejord) og at det skal bidrage med min. 30 kg kvælstof per hektar til kystområder med reduktionskrav, for at lavbundsordningen kan opnå tilsagn. Da store dele af tørvejordene i Danmark er mere eller mindre koldforbrændt og ikke nødvendigvis afvander til farvande med kvælstofsreduktionskrav udnyttes potentialet for CO₂-reduktion på organogene jorder overhovedet ikke med den eksisterende støtteordning. Der er altså i dag en tilskudsordning til udtagning af kulstofrige jorder, men den er uhensigtsmæssig, fordi den kun kan bruges på få lokaliteter – hovedparten af kulstofrige jorder kan dermed ikke gøre brug af ordningen.

FORSLAG 16: UDDANNELSE I ØKOSYSTEMFORSTÅELSE

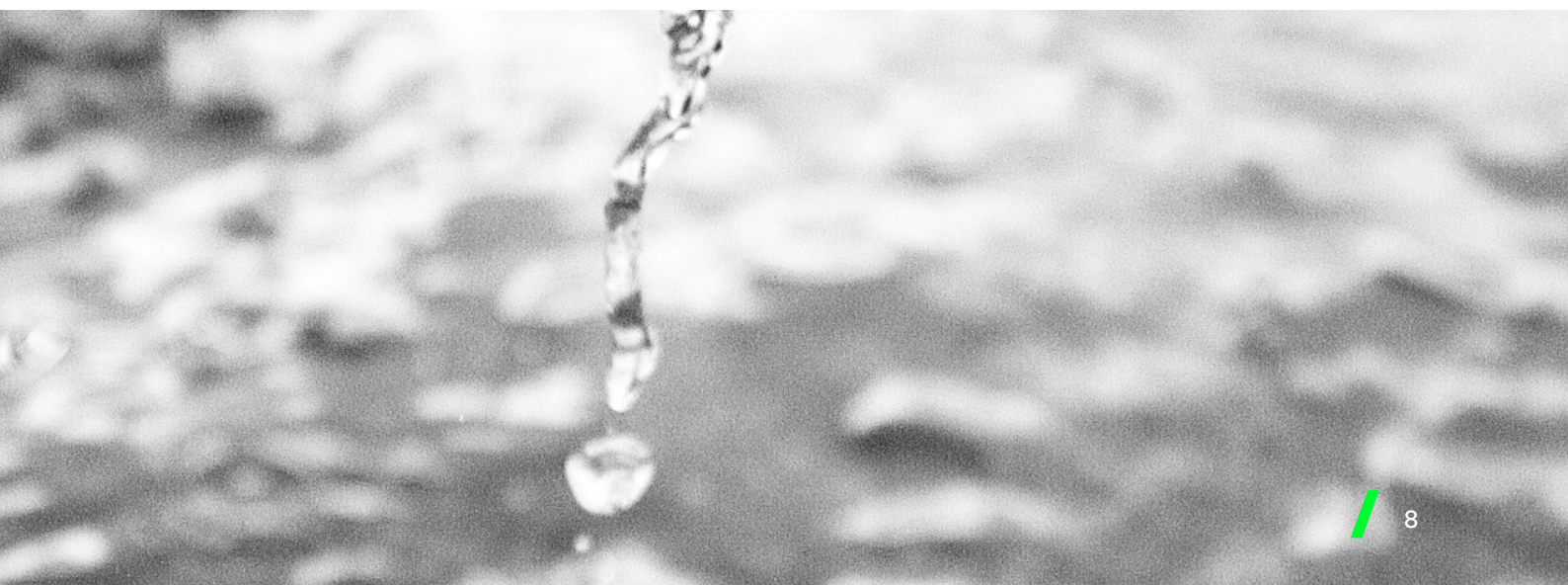
Alle landbrugsuddannelserne bør ændres, så fremtidens landmænd i langt højere grad bliver uddannet i økosystemforståelse, naturpleje og basisviden om den natur, som de selv skal være med til at passe på. Sammen med uddannelsesinstitutionerne vil vi udvikle et helhedsorienteret og praksisnært undervisningsforløb, der følger udviklingen inden for forskning i socialt, økonomisk og miljømæssigt bæredygtigt landbrug.

FORSLAG 17: FORBUD MOD SPRØJTNING AF EFTERAFGRØDER

Efterafgrøder er et af de mest veldokumenterede virkemidler i forhold til at beskytte imod afvanding og nedsivning af næringsstoffer. Derfor foreslår Alternativet at gøre det forbudt at sprøjte efterafgrøder, der i stedet skal stå til foråret, hvor de nedpløjes før såning.

FORSLAG 18: FRITAGELSE FOR JORDBESKATNING AF §3-AREALER

Alternativet foreslår en fritagelse for jordbeskatning, når det kommer til §3-arealer samt skov, der tinglyses som urørt, og krat, der er registreret som natur. Såfremt der etableres naturbeskyttelseszoner omkring de beskyttede arealer, kan disse regnes med i det areal, der kan fritages for jordbeskatning. Desuden bør arealer, der tinglyses som permanent græs, våd- og lavbundsområder, også fritages for beskatning. Det er en forudsætning for fritagelse af jordbeskatning, at der ikke gødskes eller sprøjtes, og at der ikke er en forstmæssig udnyttelse af skov.

2. ET SOCIALT BÆREDYGTIGT LANDBRUG

Engang var landbrugene centrum for landsbyerne: Her var liv, aktivitet, arbejde og meningsfulde fællesskaber. I dag er situationen dog en anden, da landbrugene i højere grad er store, industrialiserede gårde med få ansatte og høj produktion. Urbaniseringen og industrialiseringen har efterladt mange landdistrikter affolkede, og landmændenes gennemsnitsalder er i dag høj.

Alternativet har en vision om at styrke landbrugets sociale bæredygtighed. Vi ønsker, at landbruget igen kommer til at beskæftige flere mennesker i Danmark. Vi vil også kigge på muligheden for at etablere nye ejerformer, fx flere andelsejede, lokale markeder og kortere distributionskæder. Samtidig vil vi arbejde for mere uddannelse, flere praktikmuligheder og bedre støtte til landbrug på højskoler for at styrke landbrugen relation til lokalområdet.

FORSLAG 19: LOKAL FØDEVAREPRODUKTION OG –FORSYNING

Alternativet vil arbejde for færre mellemlid i fødevareklyngen for at styrke den lokale økonomi og reducere klimabelastningen fra distribution af fødevarer. Vi ønsker flere strukturer og samarbejdsformer, som understøtter større fødevareproduktion med forarbejdnings-, pakke-, distributions- og salgsvirksomheder forankret i lokalmiljøet og det tilknyttede landbrug. På denne måde undgår vi også, at fødevarer transporteres over store afstande, inden de når forbrugeren. Vi vil understøtte lokale fødevarenetværk og fællesskaber samt forarbejdning på bedrifter, gårdbutikker etc.

Vi foreslår, at der opbygges et distributionssystem, der tilgodeser de lokale produkter, sådan at transporten internt i landet mindskes, og så vi i højere grad leverer lokale fødevarer til forbrugerne, hvor de bor, samt skaber en kultur i erhvervet, der handler om stolthed over de helt særlige produkter, der kan produceres i landmandens lokalsamfund.

FORSLAG 20: STØTTE TIL HØJSKOLELANDBRUG

Landets højskoler skal have støtte, som gør det muligt at oprette et mindre økologisk landbrug, der fx kan fungere som en bæredygtig landbrugsskole eller forsyne en almindelig højskole med sunde, økologiske fødevarer. De økologiske landbrugshøjskoler kan eventuelt også kunne bruges til at efteruddanne landmænd.

FORSLAG 21: BESØGSTILSKUD TIL SMÅ LANDBRUG

I dag er det ofte for dyrt for små landbrug at holde åbent for offentligheden pga. administrationsomkostninger mv. Derfor foreslår vi, at der gives besøgstilskud til mindre bedrifter, så det bliver muligt for små landmænd at vise omverden, hvordan livet og hverdagen ser ud, når man driver et mindre landbrug.

FORSLAG 22: BEDRE MULIGHEDER FOR LANDBRUGSPRAKTIK

Vi foreslår, at det bliver muligt for landbrugsskoleelever at komme i praktik på små, alsidige gårde i Danmark. I dag er det et krav, at en gård skal have minimum 50 malkekvæg, hvis den skal kunne tage imod kvægpraktikanter. Dette krav vil Alternativet ophæve.

FORSLAG 23: BÆREDYGTIGHED PÅ SKOLESKEMAET

For vores børn og børnebørn bliver viden om bæredygtighed og bæredygtig udvikling uomgængelig. Derfor foreslår Alternativet, at bæredygtig fødevareproduktion og bæredygtigt forbrug skal være en del af undervisningen, som minimum i folkeskolerne, på landbrugsskolerne og i kokke- og cateringuddannelserne.

FORSLAG 24: "SPIS-GRØNT-DAG" I OFFENTLIGE INSTITUTIONER

Det offentlige skal gå forrest i den grønne omstilling – også når det handler om fødevarer og ernæring. Derfor foreslår vi, at der indføres mindst én spis-grønt-dag om ugen på alle offentlige institutioner, og at man bestræber sig på, at det altid er muligt at vælge et plantebaseret måltid.

FORSLAG 25: UNDERVISNING I PLANTEBASERET KOST

Vi foreslår, at fokus i hjemkundskab i folkeskolen ændres, så der laves mindre animalsk mad og mere plantebaseret og sæsonbetonet mad. Generelt foreslår vi, at undervisningen fokuserer på at lære børn og unge om bæredygtige madvaner, eksempelvis med alternative kilder til protein end kød.

FORSLAG 26: UDVIKLING AF NYE KLIMA- OG NATURVENLIGE KOSTRÅD

Vi foreslår, at der udvikles nye officielle kostråd, der er bedre for klimaet og miljøet, og som samtidig ikke går på kompromis med sundheden. En bredere kreds af interessenter, NGO'er m.fl. skal kunne deltage i udviklingen af disse nye kostråd.

3. ET ØKONOMISK BÆREDYGTIGT LANDBRUG

Engang sagde man, at "når bønderne har penge, så har alle penge". Desværre er det længe siden, at bønderne havde penge, og selvom eksporten af økologiske fødevarer er i fremgang, befinder det samlede danske landbrug sig i dag i en alvorlig økonomisk krise.

Det skal der laves om på – men det kræver modige investeringer og nytænkning af det nuværende system, hvis ambitionen skal lykkes.

Alternativet ønsker at hjælpe gældsramte landmænd ud af krisen ved at kombinere ønsket om økonomisk bæredygtighed med ønsket om social og miljømæssig bæredygtighed. Foruden at investere mere i økologien, foreslår vi på disse sider bedre lånemuligheder for nye landmænd, omfordeling af jord og mere bæredygtig udmøntning af EU's landbrugsstøtte.

ØKONOMIEN I DANSK LANDBRUG

I 1960 var der 200.000 landbrug i Danmark. I dag findes omkring 30.000 landbrugsbedrifter i landet. Der er 10.776 heltidslandbrug i Danmark, hvor afgrøder og husdyr kræver en arbejdsindsats svarende til mindst én person på fuld tid. Antallet af heltidsbedrifter er faldet med 4,2 pct. om året i gennemsnit over de seneste 10 år. Fortsætter strukturudviklingen i dette tempo, så vil der være 26 procent færre heltidsbedrifter (svarende til 7.970) i 2022.

Driftsresultatet for heltidslandbrug blev med 146.000 kr. pr. bedrift i 2015 mere end halveret i forhold til året før. Driftsresultatet er et væsentligt måleparameter og viser resultatet af ejerens arbejdsindsats og investerede kapital.

Landbruget har i dag en samlet gæld på omkring 380 mia. kr. En dansk heltidslandmand modtog i 2015 i gennemsnit 428.000 kr. i landbrugsstøtte fra EU og leverede et resultat, der ligger under støttens størrelse, nemlig 344.000 kr.

14 pct. af alle landmænd er kriseramte, og knap 10 pct. er konkurstruede.

Kilder: Danmarks Statistik, Landbrug & Fødevarer, Erhvervs & Vækstministeriet, Danmarks Naturfredningsforening og Dyrenes Beskyttelse.

FORSLAG 27: NYE LÅN TIL FØRSTEGANGSKØBERE

Alternativet foreslår, at der gives statsgaranterede lån til førstegangskøbere, der ønsker at drive økologiske landbrug. Lånene skal oprettes med en indbygget grænse for, hvor stor en procentdel af ejendommens værdi, der må belånes.

FORSLAG 28: NATIONAL JORDOPKØBSFOND

Vi foreslår oprettelse af en national, statslig jordopkøbsfond med en pengetank i milliardstørrelse taget fra finansreserven. Den skal opkøbe arealer for at sætte gang i omfordeling af landbrugsjord,

så intensiv produktion kan flyttes ud af de miljøfølsomme områder til fordel for produktion tilpasset naturens vilkår. Vi forestiller os en projektorganisation, der samarbejder med kommuner og lokale kræfter.

FORSLAG 29: BÆREDYGTIG LANDBRUGSSTØTTE

Offentlig støtte bør aldrig gå til produktionsformer, som svækker vores fælles natur, miljø og drikkevand eller øger belastningen af klimaet og tabet af biodiversitet. Derfor mener Alternativet, at den del af EU's landbrugsstøtte, der gives som passiv produktionsstøtte – grundbetalingen – skal overføres til støtteordninger, som giver samfundsnyttige goder såsom bæredygtig produktion og naturtiltag.

På kort sigt foreslår vi desuden, at Danmark udnytter muligheden for at bruge 15 pct. af støttemidlerne på bæredygtige landbrugsformer, sådan som EU-reglerne i dag giver mulighed for. Dog vil vi på længere sigt arbejde for, at 100 pct. af støtten bliver betinget af miljømæssig bæredygtig produktion.

FORSLAG 30: HALVER MOMS PÅ VEGETABILSKES PRODUKTER

Vi foreslår en nedsættelse af momsen til 12,5 pct. på alle vegetabilskes fødevarer som frugt, grønt, nødder og bønner. Satsen på 12,5 pct. er den laveste sats, danske varer i overensstemmelse med EU's 6. momsdirektiv kan nedsættes til. Dermed lægger vi op til en halvering af moms på frugt og grønt i dag og vil arbejde for, at moms på frugt og grønt fjernes helt på længere sigt.

FORSLAG 31: LANDBRUG SKAL BETALE FOR FORURENEDE DRIKKEVANDSBORINGER

Grundvandet er et fælles gode, som forsyner hele samfundet med sundt og rent drikkevand. Sådan skal det også være i fremtiden, og derfor skal vi passe godt på vores vandforsyning.

I 2015 blev der fundet sprøjtegift i hver fjerde vandværksboring. Det er alt for meget og meget alvorligt. I Alternativet mener vi, at princippet om, at forureneren betaler, også bør gælde, når det kommer til drikkevandsboringer. Derfor foreslår vi, at regningen skal betales af de forurenende landbrug, hvis sprøjtevandsboringer lukkes pga. brug af sprøjtegifte. Ordningen kan indfries efter PSO-modellen, hvor udgifter til nye drikkevandsboringer dækkes via afgiftsprovenuet på sprøjtegifte.

VÆKST I ØKOLOGI

Forbrugerne efterspørger økologi i stigende grad. I 2016 steg efterspørgslen på foder til økologisk husdyrproduktion med næsten 30 pct. Efterspørgslen er så markant, at der er begyndende mangel på danskproducerede økologiske varer. Danmark har den største andel af økologisk produktion i verden.

Kilde: DLG årsrapport 2016.

4. DET INNOVATIVE LANDBRUG

Nutidens økologiske landbrug er uden pesticider og kunstgødning og med bedre sædskifter og bedre dyrevelfærd end det konventionelle. Fremtidens økologi med bæredygtigt landbrug og fødevarer skal dog også modvirke den konventionelle industrialisering af landbruget og fremme en bedre balance mellem natur, miljø og mennesker. Det skal bl.a. ske vha. af udforskning af nye metoder, markeder og teknologier, som kan understøtte en bæredygtig omstilling – både til lands og til vands.

Meget er allerede i gang. Gennem de senere år er nye, innovative og alternative dyrkningsformer spiret frem. Flere steder har de endda vist sig som både bæredygtige og gode forretninger. Den udvikling ønsker Alternativet at understøtte. Vi tror på, at fremtidens landbrug og fødevareproduktion kræver nye tanker og mod til at eksperimentere. Derfor vil vi arbejde for at fremme udvikling og udbredelse af nye innovative dyrkningsmetoder og -systemer, som potentielt kan støtte op om en seriøs bæredygtig omstilling af landbruget og fødevareproduktionen og skabe nye virksomheder og arbejdspladser i sektoren.

FORSLAG 32: OPRET INSEKT-TASK FORCE

Potentialet i insekter er stort. Det gælder ikke mindst i forhold til bæredygtighed og ressourceeffektiv produktion af foder og fødevarer. Faktisk står Danmark over for en fantastisk mulighed for at blive førende inden for dette område. Derfor foreslår Alternativet, at der oprettes en tvær-institutionel task force, hvor relevante kontorer – fx Miljø- og Fødevarestyrelsen og andre relevante institutioner – får til opgave at undersøge området og definere de overordnede rammer og parametre for produktion af insekter.

FORSLAG 33: FORSKNING I FØDEVARESIKKERHED TIL FODRING AF INSEKTER

I forlængelse af forslag 32 foreslår vi at målrette støttemidler til forskning i fødevare-sikkerheden i bæredygtigt insektopdræt. For at støtte op om udviklingen inden for fx insektproduktion som foder, vil vi arbejde for at simplificere reglerne inden for EU, ligesom vi vil presse på for at få gennemført studier i fødevaresikkerhed omkring fodring af insekter.

FORSLAG 34: RETNINGSLINJER FOR BÆREDYGTIG TANGPRODUKTION

Der skal udvikles klare retningslinjer for, hvordan tanghøst og tankdyrkning kan udføres bæredygtigt og økologisk. Dels fordi retningslinjerne i dag ikke eksisterer, dels fordi Danmark lige nu går glip af en potentielt stor og bæredygtig produktion. Vi foreslår derfor også en ændring af Kystdirektoratets retningslinjer, så man kan få brugsret på dyrkningsområder i mere end fem år, da det i dag er svært for virksomheder, der arbejder med tang, at finde investorer til kommercielle dyrkningsanlæg. Anlæggene skal naturligvis placeres under hensyntagen til natur og miljø i kystlandskabet.

FORSLAG 35: FORSKNING I NYT FODER

Vi foreslår støtte til ny forskning i mindre klimabelastende fodersammensætning i dyrebrug. Vi vil understøtte videreudvikling af metoder til at udnytte insekter og bælgeplanter såsom bønner, linser,

kløvergræs, ærter og hestebønner til dyrefoder som alternative proteinkilder, der erstatter soja fra Sydamerika og andre steder.

FORSLAG 36: STØTTE TIL HAMP

Vi foreslår at øge støtten til forskning i hamp, som har potentiale til at blive en af de næste store produktionsafgrøder i landbruget. Hamp har et enormt bæredygtighedspotentiale og vil også kræve nye forarbejdningsvirksomheder, som kan skabe nye arbejdspladser i landdistrikterne. Samtidig er hamp en relativt nem plante at dyrke, der ikke kræver brug af pesticider og kunstgødning.

FORSLAG 37: UNDERSTØT DET BLÅ LANDBRUG

Alternativet ønsker at udvikle "det økologiske, blå landbrug". Dvs. produktion og høst af tang, alger, vandmænd, muslinger og andet godt fra havet, som ikke skal have foder og medicin, men som derimod kan optage næringssalte og CO₂ i forbindelse med produktionen. Vi vil derfor støtte opbygning og udvikling af fødevarereproduktion i havet. Udbredelsen af tangskove vil gavne havmiljø og biodiversitet og optage fosfor, nitrit og nitrat fra landbruget, mens tang også kan benyttes som gødning. Derudover har tang en positiv effekt på fiskebestande og er både en god fødekilde for den generelle befolkning, men særligt for veganere, da tang indeholder høje mængder af vitamin B12. Der er – blandt andet ifølge Landbrug & Fødevarer – ligeledes et kæmpe økonomisk og miljømæssigt potentiale ved at øge produktionen. Denne produktion vil både kunne fjerne kvælstof og producere foderprotein samt bidrage til nye højværdiprodukter inden for lægemidler og ernæring.

5. STØT VEJEN TIL ET BÆREDYGTIGT LANDBRUG

Omstillingen til et bæredygtigt og økologisk landbrug skal ske på flere forskellige niveauer, og hertil kan vi alle bidrage. Borgere, erhvervsliv, lokalpolitikere, folketinget, EU og FN – og ja, også dig, kære læser:

BORGER

Vær bevidst om, hvad du spiser, hvordan maden er produceret, og hvor den kommer fra. Handl med omtanke. Handl økologisk, lokalt og undgå madspild ved ikke at købe mere, end du behøver. Spis mindre animalsk og mere plantebaseret. Den gennemsnitlige danskers kost er mere klimabelastende end personens forbrug af el, varme og benzin tilsammen. Derfor er det afgørende, at vi begynder at spise langt mere plantebaseret, for plantebaserede fødevarer udleder 250 gange færre drivhusgasser pr. gram protein end kød fra drøvtyggere. Investér tid og penge i en bæredygtig omstilling af landbruget. Støt initiativer som den Økologiske Jordbrugsfond, startet af Danmarks Naturfredningsforening og Økologisk Landsforening, og bland dig i debatten om, hvordan vi som samfund tager ansvar for landbrugets fremtid.

LOKALT

Støt op om lokale kooperativer og andelssupermarkeder. Lav gademarkeder med lokale varer, indgå i fællesskaber om fødevarer, og spis sammen. Brug hinanden, og tænk kreativt. Gør landbruget til et centralt omdrejningspunkt for livet i landdistrikterne. Landbruget skal uddanne om vejen fra jord til bord, om økologi, og give grønt liv i byerne.

PÅ GÅRDEN

Lær landskabets og dit areals naturgrundlag at kende. Opbyg en driftsform, der ikke skal kæmpe mod naturen, men er tilpasset din naturs bæreevne og dyrenes naturlige adfærd. Tænk cirkulært og hjælp til at holde naturen kørende. Tænk langsigtet: Gå foran i afviklingen af pesticider, medicinforbrug, kunstgødning, drift, der kræver fossile brændsler, udledning af næringsstoffer og drivhusgasser, samt oversøisk foderimport. Dyrk jorden med et solidt sædskifte, et naturtilpasset dyrehold, og tag vare på jordens indhold af organisk stof.

CHRISTIANSBORG

Medvirk til, at omstillingen af landbruget bliver så let som mulig. Afsæt penge til forskning i videreudvikling af økologien, sikr 100 pct. økologiske fødevarerindkøb i staten i 2020, ændr landbrugsstøtten, indfør klima- og naturkrav, juster planloven, fritag landmanden for jordbeskatning af naturarealer og meget mere.

EU

I dag udgør den fælles landbrugspolitik ca. 36 pct. af EU's budget med knap 400 mia. kr. i 2015. Derfor har EU en enorm magt over, hvordan ikke bare Danmarks, men hele Europas landbrug ser ud. Ud-

form EU's støtteprogrammer, så de kan hjælpe til bedst muligt at omstille dansk landbrug samtidig med, at de ikke virker konkurrenceforvridende overfor udviklingslandenes landbrug.

VERDEN

Landbruget på verdensplan er dybt afhængigt af, hvad vi gør på individplan og lokalt. Folk sulter samtidig med, at verdensbefolkningen vokser. Der er mad nok til hele verden, men vi skal blive bedre til at fordele mellem os.

Økologi alene er ikke nødvendigvis svaret i dag på de globale fødevarerudfordringer, men mere økologi er et nødvendigt skridt for at sikre den globale fødevarerforsyning. Det nuværende globale fødevarerforsyningssystem har rigtigt nok evnet at producere store mængder fødevarer, men med markante omkostninger: Udbredt nedslidning af den frugtbare jord, af vandmiljøet og af økosystemerne. Landbruget er blevet en af de primære årsager til klimakrisen, tab af biologisk mangfoldighed og arternes sjette massedød, sult og underernæring i store dele af verden.

Derudover vil mere bæredygtige produktionsformer øge produktionen over tid, da jordens fertilitet vil forbedres, og modstandsdygtigheden mod tørker og oversvømmelser vil øges. Dermed er bæredygtige, økologiske produktionsformer også det globale svar på fødevarer sikkerhed i en klimaforandret verden.

I en tid med befolkningstilvækst, klimaforandringer og miljømæssige forringelser har vi brug for landbrug, der er bæredygtige. Økologisk landbrug er en af de sundeste og stærkeste sektorer i dagens globale landbrug og vil fortsætte med at vokse og spille en stadig større rolle i at brødføde verden. Det giver et mere end tilstrækkeligt udbytte, hvis vi samtidig reducerer den animalske produktion og er bedre til at forene menneskelig sundhed, miljø og socioøkonomiske mål, end det konventionelle landbrug har formået.

6. PROCESBESKRIVELSE – SÅDAN ER POLITIKKEN BLEVET TIL

Udspillet "Bæredygtigt Landbrug" er udarbejdet over tid i samarbejde med medlemmer, organisationer og interessenter.

I begyndelsen af 2016 igangsatte Alternativet en række politiske laboratorier (POLA'er). Formålet hermed var – i fællesskab med borgere og interessenter – at blive klogere på, hvordan man bør indrette fremtidens bæredygtige landbrug. POLA'erne blev afholdt i København, i Aarhus og på Bornholm som heldagsarrangementer med oplæg fra bl.a. landmænd, landbrugsorganisationer og forskere. Alle deltagere kunne herefter bruge oplæggene som inspiration til udviklingen af politiske forslag – men også komme med nye inputs, som kunne indgå i Alternativets politiske arbejde.

I forbindelse med POLA'erne blev der oprettet en frivillig gruppe bestående af interesserede, som har hjulpet med at samle op på og rådgive om landbrugspolitikken, samt Alternativets landbrugsordfører og de miljø- og klimapolitiske medarbejdere på Christiansborg. Alternativet vil gerne rette en stor tak til denne gruppe, der har været en afgørende faktor for, at landbrugspolitikken er blevet udarbejdet og har sin nuværende form.

For at opkvalificere de enkelte forslag yderligere, arrangerede Alternativet et såkaldt fagpolitisk laboratorium (FaLa), hvor fagfolk og eksperter inden for området blev samlet og kom med yderligere kommentarer. Repræsentanter fra følgende organisationer og institutioner deltog i det fagpolitiske laboratorium:

Økologisk Landsforening, Landbrug & Fødevarer, Klimarådet, Danmarks Naturfredningsforening, Dyrenes Beskyttelse, Samvirke, Permakultur Svanholm, Det Økologiske Råd, Sveriges Landbrugs Universitet, Københavns Universitet, Kødfri Mandag samt enkelte landmænd.

På baggrund af forslag og input fra de politiske laboratorier og det fagpolitiske laboratorium udarbejdede Landbrugsgruppen en række forslag, der i efteråret 2016 blev sendt i høring hos Alternativets medlemmer og interesserede via partiets digitale platform 'Dialog', hvor alle brugere har haft mulighed for at kommentere forslagene.

På baggrund af dette er forslagene blevet skærpet, revideret og konkretiseret yderligere, hvorefter de er blevet sendt til afstemning på platformen AlleOs. Alle forslag i dette udspil har været igennem denne proces og har opnået opbakning fra minimum 50 af Alternativets medlemmer. Politikudviklingsprocessen har kastet et hav af gode ideer af sig, og i dette udspil præsenterer vi således de 37 første.